

Interreg

Greece-Bulgaria

QUALFARM

European Regional Development Fund

This material is developed within the project QUALFARM. The Project is co-funded by the European Regional Development Fund and by national funds of the countries participating in the Interreg V-A “Greece-Bulgaria 2014-2020”.

The contents of this material are sole responsibility of RDU – Haskovo and can in no way be taken to reflect the views of the European Union, the participating countries the Managing Authority and the Joint Secretariat.

Markets, income and environment in agriculture 2021-2031 and their environmental aspects

Abstract

Ensuring the forecast of the global agricultural perspective in the medium term is of particular importance for the development of agriculture in the EU in the new economic conditions and the new agricultural policy. The analysis examines the EU's key agricultural markets and agricultural incomes by 2031. Combines and compares policies in a changing macroeconomic environment, as well as key results for assessing the opportunities provoked by the precarious conditions in which we must live and live. we are developing our agricultural business. In the medium term, the agricultural and trade policies introduced in the EU in November 2021 are reflected.

The material deals with: land use, field crops, milk and dairy products, meat, specialized crops, agricultural income and labor. The scenarios, the environmental policy and the contribution of the Common Agricultural Policy are presented. Suggestions and trends are being made to improve the environment over the next decade.

Interreg

Greece-Bulgaria

QUALFARM

European Regional Development Fund

Пазари, доходи и околна среда в земеделието 2021-2031 г. и екологичните им аспекти

Осигуряване прогнозата за глобалната земеделска перспектива в средносрочен план е от особено значение за развитието на селското стопанство в ЕС в новите икономически условия и новата селскостопанска политика. В анализа се разглеждат основните за ЕС селскостопански пазари и доходите от земеделие до 2031 г. Обединяват се и се съпоставят политики в условията на променящата се макроикономическа среда, както и ключовите резултати за оценяване на възможностите провокирани от несигурните условия в които трябва да живеем и да развиваме селскостопанския си бизнес. В средносрочен план са отразени селскостопанските и търговските политики, въведени в ЕС през ноември 2021 г.

Земеползване

Общата земеделска площ на ЕС се предвижда да намалее леко, което се дължи на намалената площ на обработваемите култури. В отсъствието на подкрепящи мерки от новата ОСП или от Европейските зелени инициативи, свързани със сделката (все още предстои да бъдат изпълнени), областта на биологичното производство се очаква да достигне до 2031 г. до 15% от общата земеделска земя. Това предполага, че търсенето на този вид продукция ще продължи да расте. Като резултат, годишният процент на преобразуване от конвенционални към биологични продукти ще продължи да нараства. Предполага се, че органичните продукти ще се утвърдят окончателно като предпочитани в периода 2022-2031 г.

При допълнителна подкрепа за сектора на биологичното земеделие може да се постигне по-голямо ускоряване на тенденцията.

Полски култури

Общата площ на зърнените култури в ЕС се предвижда да намалее до 51,2 милиона ха между 2021 г. и 2031 г., дължащо се на намаляване на основните площи със зърнени култури. Очаква се добивите от пшеница и ечемик леко да намалява, докато добивите от царевица все още могат да се увеличават поради подобряване на доходността в източните страни от ЕС. Това ще доведе до производство на зърнени култури от 276 милиона тона през 2031 г. (-2,5% спрямо сравнение до 2021 г.). Очаква се битовата употреба да намалее до 254,8 млн. т, основно поради по-ниското производство на животни и фураж. Що се отнася до търговията, ЕС ще остане конкурентоспособен, но ще се сблъсква със силна конкуренция от другите ключови участници, особено от страна на Черноморския регион, което води до намаляване на пазарните дялове, въпреки нарастващия световен пазар. Потенциалното въздействие от скока на торовете и цените на енергията за решенията на фермерите за засаждане през 2022 г представлява основна краткосрочна несигурност.

Площта с маслодайни семена в ЕС трябва да остане 10,7 милиона ха, подобно на сегашните нива. Очаква се добивите от маслодайни семена бавно да нарастват, особено слънчогледа и соята, докато ситуацията на рапицата е неопределена, тъй като тя е по-чувствителна към неблагоприятните климатични условия и натиска от вредители. Производството и предположенията за добив и производство на маслодайни семена в ЕС се предвижда да достигне 31,2 милиона тона през 2031 г. Очаква се ЕС да остане вносител на маслодайни култури през целия прогнозен период като вносът ще намалява към края на периода, тъй като ще намалява и търсенето. Обемите на раздробяване на маслодайни семена трябва да останат стабилни въпреки спада в търсенето на маслодайни шроти, за сметка на това ще се увеличи вноса на хранителните продукти. Търсенето на растителни масла в ЕС се дължи на спада, предизвикан от по-ниската употреба на нехранителни продукти. Вносът на палмово масло ще бъде най-засегнатия поради прогнозирания спад в търсенето на биодизел.

Силният растеж на производството на протеинови култури в ЕС ще бъде задвижван от увеличаване на площта и подобряване на добива, като се изпреварва търсенето на фуражи и консумацията на храни, което води до по-малко внос. Особено ще се увеличи потреблението на ориз в ЕС, като ще се облагодетелстват страни, които изнасят чрез режима „Всичко освен оръжие“.

Зоната на захарта в ЕС трябва да се стабилизира в средносрочен план и производството в ЕС бавно да нарасне до 16,3 милиона тона до 2031 г. Очаква се спад в консумацията на захар от човека, което е резултат от преминаването към диети с по-малко захар. Увеличението на износа на захар за преработените продукти трябва да компенсират спада в потреблението. Конкуреннтните цени трябва да позволят на ЕС да достигне паритет в търговията със захар.

Предвижда се да намалее търсенето на фураж от полски култури поради спада в стадата от свине, говеда и млечни животни в ЕС.

Увеличаване на производството на био млечни продукти и по-нататъшно разширяване и диверсификация, ще увеличи дела във фуражната дажба на протеини, идващи от тревата. Цените на фуражите ще отбележат спад през следващите няколко години.

В средносрочен план търсенето на биогорива ще намалее след което ще се превърне в тенденция при използването на горива в автомобилния транспорт. Частично смекчение може да се постигне от увеличаване скорости на смесване. Очаква се ILUC сертификат за биодизел да създаде предизвикателства пред палмовото масло, което ще доведе до по-нисък внос. Производството на етанол се очаква да спадне леко в средносрочен план, докато производството на модерни биогорива ще се увеличи, което се дължи на увеличаване производството на биогорива и течни горива от биомаса, което е благоприятствано от двойното отчитане при смесването на продуктите.

Мляко и млечни продукти

Целите за устойчивост биха могли да се превърнат в забавяне на годишния ръст на производството на мляко в ЕС (0,5% годишно), което ще достигне 162 милиона тона до 2031 г. Секторът вероятно ще продължи да подобрява земеделските практики, като се фокусира върху повишаване на ефективността и върху по-високите екологични стандарти, като същевременно добавя стойност към крайните продукти. Алтернативите на конвенционалните системи ще получат по-голям пазарен дял, което ще доведе до по-нисък годишен ръст на доходността (1,2% спрямо 1,9% през 2011-2021 г.) и компенсиране, чрез по-силното намаляване на млечните стада (-1,5 милиона крави до 2031 г.).

Очаква се производството на биологично мляко да достигне 8% през 2031 г. , спрямо (3,5%) през 2019 г.), очаква се увеличаване на икономическа стойност, извличане на ползи за околната среда и задоволяване на социалните нужди (например хуманно отношение към животните).

Въпреки забавянето на растежа в ЕС, той ще остане най-големият доставчик на млечни продукти на световния пазар (30% от търговията през 2031 г. ще е от млечни продукти), пред Нова Зеландия и САЩ. Най-високият ръст на търсенето на млечни продукти ще бъде отчетен в Азия (повече над 17% годишно, с изключение на Индия). Тази тенденция ще се дължи на нарастването на доходите и разширяване на диетите. Нарастващото търсене ще обхваща крайните продукти като сирене и пресни млечни продукти, както и стоки с добавена стойност за по-нататъшна преработка в страната. Търсенето на биологични млечни продукти нараства в световен мащаб и създава нови възможности, включително и за ЕС.

Както и в миналото, така и през следващите години се очаква сиренето да има най-голяма полза от допълнително произведеното мляко в ЕС. Като годишния темп на растеж е 0,7%, а относителния му дял през 2030 г. е близо 40% и ще постигне най-висока стойност (около 40 милиарда евро).

Обезмасленото мляко на прах / SMP/ и суроватката на прах ще допринесат за растежа в обемно изражение, въпреки, че ще се генерира по-голяма разлика в стойността (съответно 5 и 2,7 млрд. евро). Пазарът на ЕС ще остане основният потребител на вътрешно произведеното мляко, дори и делът на изнесеното мляко да се увеличи на 17% в сравнение с 15% през 2021г..

Хранителните аспекти и функционалността ще стимулират търсенето на млечни продукти в ЕС, като органичната консумация ще се подкрепя и от обществените мерки. Търсенето на продукти на растителна основа може да се подобри. Биологичните традиционни млечни продукти (напр. сирене, пресни млечни продукти и масло) ще се възползват в най-голяма степен от съществуващото търсене, както и потенциалът за разширяване за разширяване на органичното мляко на прах ще остане висок.

Ръстът на потреблението в ЕС на сирене, пресни млечни продукти и масло, може да остане скромно, а разширяването на производството може да бъде усвоено от нарастващия износ. ЕС ще запази позицията си в световната търговия с мляко на прах. Докато стимул за производството на SMP ще дойде от растежа на износа, а домашната употреба ще доведе до увеличаване на производството на суроватка на прах.

До 2031 г. по-голямото търсене на млечни протеини и очакваната продължителна и висока валоризация на млечната мазнина може да доведе до увеличение на цената на суровото мляко в ЕС (около 39 евро/т до 2031 г.).

Месо

Очаква се световното потребление на месо да продължи да расте с 1,4% годишно, благодарение на нарастващото население и по-високите доходи в развиващите се страни. Допълнителни 3,4 милиона тона от вносът на месо в световен мащаб ще бъдат необходими, за да се намали разликата между вътрешното потребление и производството в много страни.

Очаква се устойчивостта на пазарите на месо в ЕС да играе все по-важна роля, както за производителите, така и за потребителите. Като непрекъснато се променя екологичната осведоменост на потребителите, здравните съображения и тенденциите за полезност. Очаква се потреблението на месо на глава от населението в ЕС леко да намалее до 67 кг до 2031 г.

След спада на стадата от едър рогат добитък в ЕС, производството на говеждо месо се очаква да падне. Потреблението на говеждо месо в ЕС се прогнозира на база на спада с 0,9 кг на глава от населението отбелязано като дългосрочна тенденция. Износът на месо може да подобри възможностите в средносрочен план, но ще се компенсира от спада на износа на живи животни поради по-ниското търсене в Турция и опасенията за нехуманно отношение към животните и транспорта на дълги разстояния. Вносът на говеждо месо в ЕС също може да нарасне бавно но въпреки това остава под нивото от 2019 г. поради високото глобално търсене.

Възстановяването на капацитета за производство на свинско месо в Китай ще има огромно отрицателно въздействие върху износа на ЕС. Освен това здравословните, екологичните и социалните проблеми трябва да изместят предпочитанията на потребителите далеч от свинското месо, което води до годишен спад в производство от 0,8% в периода 2021-2031 г. Въпреки това, ЕС вероятно ще остане най-големият износител на свинско месо в света.

Увеличаването на търсенето в ЕС на птиче месо и на домашни птици в ЕС се отразява положително на производството. Потребителите все още го възприемат като здравословно и освен това като устойчив продукт. Износът трябва да продължи като се възползва от валоризацията на специфични особености на птичето месо, които търсени в ЕС, но разширяването ще бъде ограничено от конкуренцията. Вносът най-вече на хранителни услуги, се очаква да се възстановят близо до нивата преди COVID-19 кризата.

Производството и потреблението на овче и козе месо в ЕС се очаква да се увеличи леко. Износът на живи животни намалява, главно поради опасения за хуманно отношение към животните и финансовия риск. Очаква се износът на месо да навакса като резултат от консолидирането на търговията с Обединеното кралство и партньорите в Близкия Изток. Вносът на овче месо ще се възстанови за кратък период, като Австралия и Нова Зеландия ще се съсредоточат повече върху азиатските пазари.

Въпреки това, настоящата несигурност около разпространението на Африканската чума по свинете /АЧС/ в различни региони на света и ЕС, „текущите споразумения за свободна търговия“, преговорите между Обединеното кралство и другите страни и нарастващите опасенията относно приноса на вноса на фуражи в ЕС, както и обезлесяването, може да постави значителен брой предизвикателства пред сектора месо в бъдеще.

Специализирани култури

Водени от подобрена рентабилност и създаване на стойност производството на зехтин в ЕС се очаква да нарасне и да достигне 2,5 милиона тона през 2031 г.. Въпреки това изменението на климата ще остане предизвикателство, което ще доведе до годишни вариации в добива и качеството на маслото. Потреблението на глава от населението остава ниско в основните дестинации за износ на ЕС, докато потенциалът за растеж е голям. Следователно износът ще се разширява и ще заема все по-голям дял от наличното масло. Консумацията и растежът в ЕС трябва да бъде задвижван от страни, които не произвеждат зехтин.

Виненият сектор на ЕС се адаптира към променящия се начин на живот и предпочитанията на новите и по-старите поколения потребители.

Очаква се тенденцията на намаляване на потреблението да се забави, докато други продукти (производство на алкохол, оцет и др.) трябва леко да нарастнат. Износът на ЕС трябва да се дължи на голямото търсене на вино с географски произход (GI) и пенливите вина. Тези тенденции ще доведат до лек спад на производството на вино в ЕС.

Предвижда се производството на ябълки в ЕС да остане стабилно благодарение на увеличаване на добива и компенсиращо намаляващата площ. Консумацията се очаква леко да се увеличи, задвижвана от налагането на пазара на нови сортове ябълки, които отразяват по-добре предпочитанията на потребителите. Износът трябва да се стабилизира в резултат на нарастващата пазарна конкуренция.

Намаляването на площта ще увеличи производството на праскови и нектарини надолу. Също така се очаква намаляване на потреблението. За консерви и сушени праскови, текущата ограничена наличност и високи цени може да накара потребителите (включително хранителните услуги) да преминат към други преработени продукти.

Водени от положителен здравен имидж и търсене на прясно изцеден портокалов сок, консумацията на портокал в ЕС се очаква леко да се увеличи. Увеличаване на потребителските предпочитания за прясно изцедените портокали и пресните сокове над

концентратите трябва да оказват натиск относно търсенето на портокали за преработка. Нетният внос в ЕС трябва да се увеличи, за да покрие разликата в търсенето.

Производството на пресни домати в ЕС се очаква да намалее леко поради силната чуждестранна конкуренция и нарастващото търсене на дребни сортове с по-малки обеми. Консумацията и производството на преработени домати в ЕС трябва да останат стабилни, криейки преминаването към продукти с по-висока добавена стойност. Предвижда се износът да остане относително стабилен.

Селскостопански доходи и труд

Като цяло се очаква стойността на селскостопанската продукция в ЕС нараства с 0,7% на година. Стойността на растениевъдството може да намалява с -0,5% на година, което е обръщане на предишната тенденция. Нарастването на стойността на животинските продукти се дължи на забавяне на растежа.

Очаква се увеличението на междинните разходи да се забави, докато делът на разходите за енергия и торове ще се увеличи до 22%. Годишното увеличение на нетната добавена стойност се забавя до 1%, спрямо 3% в периода 2011-2021 г.

Предвижда се селскостопанският труд да намалява допълнително, но с по-бавно темпо. Броят на стопанствата, управлявани от по-млади земеделските производители се е увеличил незначително. Доходите на работник във ферма при постоянните цени за 2010 г. трябва да останат стабилни.

Какви са сценариите

Бяха разработени два сценария за справяне с последиците от посочените пазарни несигурности.

Първият сценарий отразява 30% постепенно намаляване на общата консумация на мазнини в ЕС, съгласно нивото, препоръчано от СЗО. В резултат на това промените в търсенето водят до по-ниски вътрешни цени и подобрени търговски баланси за по-тлъсти стоки с нисък компромис от домашно производство и общи калории.

Вторият сценарий изследва последиците в Китай, които стават самодостатъчни по отношение на месото и млечните продукти използвани за храна и потребление. Китай до момента е водещ вносител на месо и млечни продукти от ЕС, който е основен износител, така че преминаването към самодостатъчността на Китай има голямо въздействие върху глобалното земеделие, пазарите като цяло и в частност пазарите на ЕС.

Екологични аспекти

Хранителни вещества като азота и фосфора са елементи, които са от жизненоважно значение за растенията. Те често се използват като торове в селското стопанство с цел осигуряване на по-високи добиви и качествена продукция. Нарастващото търсене в областта на производството на храни обаче е довело до увеличено производство и употреба на торове, които имат значителни недостатъци, като в резултат на това се стига до замърсяване на водата, въздуха и почвата, което оказва неблагоприятно въздействие върху човешкото здраве и околната среда. В световен план излишъкът на азот и фосфор в околната среда вече надвишава безопасните т. нар. „планетарни граници“, което представлява сериозна заплаха както за природата, така и за климата¹. Европа допринася в значителна степен за този вид замърсяване, а съгласно оценка на Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) в Европа границата на загубите на азот е надвишена с коефициент 3,3, а границата на загубите на фосфор — с коефициент 2,2. В стратегията за биологичното разнообразие 3и стратегията „От фермата до трапезата“⁴ е заложена обща цел за намаляване на загубите на хранителни вещества в околната среда с поне 50 % до 2030 г., като същевременно се съхрани

плодородието на почвите. Директива 91/676/ЕИО на Съвета⁵ за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници („Директивата за нитратите“) е ключов законодателен документ за постигането на тази цел и на други цели на Зеления пакт на ЕС6. Въз основа на тези предупреждения, средният излишък от N през 2030 г. за Не се очаква ЕС да се промени значително в сравнение с 2012 г., като има предвид, че излишъкът на P се дължи както на общо, така и на пер хектар. Могат да се наблюдават регионални различия: докато за някои региони излишъкът от хранителни вещества е намалял, в други региони има увеличение. Повечето увеличения се дължат на по-високи вложени минерални торове, докато в някои случаи те са резултат на увеличаване на оборския тор от едър рогат добитък.¹

N и P хранителните вещества имат различни характеристики и следователно, изискват персонализирани стратегии за намаляване, за да се гарантира съответствието им с бъдещите цели. Анализът показва, че високите излишъци от хранителни вещества често са свързани с висока гъстота на добитъка. Ако животните не могат да бъдат снабдени с местни фуражи, вносът на фуражи може да доведе до прекомерно предлагане на хранителни вещества от оборски тор и следователно високи хранителни излишъци. В тези случаи намаление на хранителните излишъци изисква или намаляване на добитъка или преработката и/или износа на оборски тор. За разлика от минерала торенето по-рядко е причина за производството на прекомерно количество хранителни вещества, но оптимизираното торене е важно за да допринесе до общото намаляване на хранителните вещества, отделяни в околната среда и за избягване на недостига на хранителни вещества в бъдеще.

Съгласно Директивата за нитратите от държавите членки се изисква да изготвят и прилагат подходящи програми за наблюдение с цел отчитане на ефективността на програмите за действие. В нея се излагат основни принципи и критерии за наблюдение на водата, но аспекти като гъстота на мрежата за наблюдение, стабилността и честотата на вземане на проби остават отговорност на държавите членки.

Принос на Общата селскостопанска политика

С последната реформа на Общата селскостопанска политика се предоставят средства за справяне със замърсяването с хранителни вещества. Чрез новите подобрени условия се поставят задължения за по-амбициозни и устойчиви ангажименти в областта на селското стопанство посредством „Доброто селскостопанско и екологично състояние“ (ДСЕС) и законоустановените изисквания за управление (ЗИУ), като последните включват съответствието с Директивата за нитратите и РДВ. **Освен това за новите екосхеми ще бъде предоставена финансова помощ като възнаграждение за земеделските стопани, които възприемат добри практики в областта на околната среда и климата отвъд задължителния минимум на условията, което им позволява да постигнат амбициите на Европейския зелен пакт.**

В препоръките си за стратегическите планове по ОСП Комисията изиска действие за справяне със замърсяването с хранителни вещества за 26 държави членки. Консултантските служби в областта на селското стопанство ще информират земеделските стопани за иновации, изследвания, практики и технологии, по Директива (ЕС) 2016/2284 за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители. По-специално ДСЕС 4 — Въвеждане на „буферни ивици“ по протежение на водните течения. BG 12 BG осигурят, наред с другото, екологосъобразно селско стопанство, в това число намаляването на загубите на хранителни вещества.

Предложения и тенденции за подобряване на средата

¹ ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ относно прилагането на Директива 91/676/ЕИО на Съвета за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници въз основа на докладите на държавите членки за периода 2016—2019 г.

Съвместният изследователски център на Комисията проведе проучване за възстановения азот от оборски тор предложи критерии за безопасното му използване над установения от Директивата за нитратите праг по сходен на неорганичните торове начин. Въпросните материали се наричат RENURE от „REcovered Nitrogen from manURE“ („азот, оползотворен от оборски тор“).

RENURE В плана за действие на ЕС за кръгова икономика се насърчава рециклирането на хранителни вещества от оборски тор и други органични източници с цел замяна на химическите торове, чието производство е свързано с недостатъци по отношение на управлението на ресурсите за фосфора или въздействието върху околната среда за азота. От една страна органичните торове увеличават количеството органичен въглерод в почвата и плодородието на почвата, но от друга страна те могат да изпускат повече хранителни вещества в околната среда в сравнение с неорганичните торове, като по този начин създават по-големи рискове за замърсяване на водата и въздуха. Ето защо основното предизвикателство е да се получат рециклирани хранителни вещества, които да сведат до минимум загубите в околната среда.

Понастоящем Комисията разглежда възможните варианти за прилагането на този критерий в рамките на настоящата правна уредба. Финансиране може да бъде предоставено чрез ОСП, държавна помощ и Interreg, но и посредством елементите по прехода към зелена икономика съгласно националните планове за възстановяване и устойчивост, като се обясни как те допринасят за постигането на целите за околната среда, които са поставени на равнището на ЕС .

Чрез рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации „Хоризонт 2020“ беше инвестирано в редица проекти за справяне с управлението на хранителни вещества, като понастоящем се предоставят и използват резултатите и иновациите от тях. Чрез програмата „Хоризонт Европа“⁴⁵ също ще се предостави финансова подкрепа за изследвания и иновации в областта на интегрирани подходи за управление и възстановяване на хранителни вещества, както и за опазване на водите. Дори и да се обмислят нови инициативи за справяне със замърсяването с хранителни вещества и да е налично финансиране, първите действия, които са необходими за справяне със замърсяването с хранителни вещества и неговото предотвратяване, следва да се предприемат чрез по-високо равнище на съответствие с Директивата за нитратите. Това е в съответствие с принципите отразени в Съобщение на Комисията „Нов план за действие относно кръговата икономика — За по-чиста и по-конкурентоспособна Европа“ (COM(2020) final). Фосфорът е включен в списъка на суровините от изключително важно значение за ЕС. Процесът на Хабер-Босх, който се използва за производството на минерален азотен тор, понастоящем е един от най-големите потребители на енергия и емитенти на парникови газове в световен план, като на него се падат и 1,2 % от световните антропогенни емисии на CO₂. Проучване относно техническите предложения за безопасно използване на преработен оборски тор над установения от директивата праг за уязвимите на нитрати зони, JRC (2020 г.) можете да намерите на следните сайтове - <https://www.interregeurope.eu/>; https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resiliencefacility_bg; <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020> и <https://cordis.europa.eu/>; https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmesand-open-calls/horizon-europe_bg.

Заклучение

През последните 30 години загубите на хранителни вещества от селското стопанство намаляха в резултат от прилагането и изпълнението на Директивата за нитратите. От фактите може да се направи заключението, че без директивата равнището на замърсяване на водите в ЕС би било значително по-високо.

От данните за концентрацията на нитрати на равнището на ЕС е видно, че качеството на подземните води се е подобрило след приемането на директивата, но от 2012 г. насам продължаването на подобрието се забавя. Това може да се тълкува в смисъл, че вече са реализирани по-лесно постижимите резултати, а отсега натам са необходими по-широкообхватни мерки, за да се засили положителната тенденция. Голям процент от станциите за наблюдение на подземните води все още показват нива, които са над максималните 50 mg нитрат/l в Малта, Германия, Люксембург, Испания, Португалия и Белгия (регион Фландрия).

Наблюдението на качеството на водите от държавите членки се е подобрило по отношение на оценката на еутрофикацията и за солената вода. Еутрофикацията е голям проблем за всички видове повърхностни води, тъй като вътрешните, преходните, крайбрежните и морските води все още са сериозно засегнати. Държавите членки, които се отличават с голям брой еутрофни водни басейни, са Чешката република, Финландия, Дания, Люксембург, Белгия, Германия, Латвия и Полша. Въпреки значителните усилия на повечето държави членки и земеделски стопани, които съответно разработиха и приложиха мерки за намаляване на загубите на нитрати във водите, от данните за качеството на водите е видно, че равнището на прилагане и изпълнение все още не е достатъчно, за да се достигнат целите на директивата 30 години след приемането ѝ и въпреки постигнатия известен напредък:

- ✓ Някои държави членки регистрират лошо качество на водите по цялата си територия и системен проблем при управлението на загубите на хранителни вещества от селското стопанство: Белгия (регион Фландрия), Чешката република, Дания, Германия, Финландия, Унгария, Латвия, Люксембург, Малта, Нидерландия, Полша и Испания. –
- ✓ В някои държави членки има горещи точки, където не се вземат достатъчно мерки по проблема със замърсяването: България, Кипър, Естония, Франция, Италия, Португалия и Румъния. По тази причина някои държави членки е необходимо спешно да предприемат допълнителни действия за постигане на целите на Директивата за нитратите, по-специално Белгия, Чешката република, Люксембург, Испания, Нидерландия и Германия, които в най-голяма степен не са постигнали тези цели.

Още конкретни заключения и препоръки за всяка държава членка са предоставени в информацията по държави. Въпреки че съгласно Директивата за нитратите няма краен срок за постигане на целите за качеството на водите, целите за добро екологично и химично ВГ състояние по РДВ следва да бъдат изпълнени най-късно до 2027 г., а от наблюдаваните тенденции при качеството на водите става ясно, че това няма да бъде постигнато без драстични промени в прилагането на мерки. Комисията ще активизира действията си да подобри прилагането и изпълнението на директивата, за да се постигнат заложените в нея цели. Това е предпоставка за постигане на намаляване на загубите на хранителни вещества с 50 % до 2030 г., което е заложено в контекста на Европейския зелен пакт. БЪДЕЩИ ДЕЙСТВИЯ През 2022 г. Комисията ще разработи план за действие за интегрирано управление на хранителните вещества, основавайки се на плана за действие за нулево замърсяване. Той ще спомогне за координирането на усилията и ще има за цел справяне със замърсяването с хранителни вещества при източника, като се определи количеството хранителни вещества, което е необходимо да се намали, за да се постигнат целите за хранителните вещества на Европейския зелен пакт, като се насърчат пазарите за безопасни и устойчиви възстановени хранителни вещества и се увеличи устойчивостта на животновъдния сектор.

През периода е постигнат значителен напредък по отношение на разработването на технологии за преработка на оборски тор. Възстановеният азот, който замества неорганичните торове, намалява емисиите на CO₂, докато възстановените фосфати намаляват зависимостта от вносен фосфорит, а останалите органични фракции могат да бъдат използвани в местните земи. Най-напредналите технологии обаче все още не се използват широко и има редица икономически препятствия поради високите разходи за тези

процеси, за транспорт и необходимостта да се плаща често на земеделските стопани за прилагането на тези продукти в техните земи. Освен това **максималното равнище на азот от оборски тор, което може да бъде прилагано съгласно Директивата за нитратите, включва и оборски тор в преработена форма. През юли 2022 г. чрез новия регламент за продукти за наторяване ще се разшири обхватът на сегашния регламент за торовете от изцяло неорганични торове до органично-минерални и органични торове, като така ще се проправи път към пускането на пазара на тези преработени органични торове на вътрешния пазар на ЕС.**

Използвани информационни източници:

- ✓ ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ относно прилагането на Директива 91/676/ЕИО на Съвета за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници въз основа на докладите на държавите членки за периода 2016—2019 г.
- ✓ Стратегия за биологичното разнообразие и стратегия „От фермата до трапезата“;
- ✓ Регламент (ЕС) 2019/1009 за определяне на правила за предоставяне на пазара на ЕС продукти за наторяване, ОВ L 170, 25.6.2019 г.;
- ✓ Регламент (ЕО) № 2003/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. относно торовете;
- ✓ EU AGRICULTURAL OUTLOOK, FOR MARKETS, INCOME AND ENVIRONMENT 2021 – 2031, Manuscript completed in December 2021 Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021;
- ✓ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/bg/sheet/103/>.

Проект „Подкрепа на предприемачеството в областта на вътрешната преработка на качествени селскостопански продукти в областите Еврос, Хасково, Смолян и Кърджали“ (QUALFARM), е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция-България 2014–2020.

Съдържанието на този материал е изцяло отговорност на Сдружение „Съюз за възстановяване и развитие“ и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, Управляващия орган и Съвместния секретариат.